

ASIA

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta.

HANKETUNNUS

SMDno-2016-1495.

LAUSUNTO

Suomen Palomiesliitto SPAL ry antaa asiassa seuraavan lausunnon:

1. YLEISTÄ

Pelastustoimi on tarkoitus siirtää 1.1.2020 pelastustoimen 22 alueelliselta toimijalta 18 maakunnan tehtäväksi. Muutoksen laajempi tausta on sosiaali- ja terveystalouden uudistaminen eli ns. sote-uudistus, jossa sote-palvelut siirretään nykyisiltä toimijoilta 18 maakunnan tehtäviksi. Tätä uudistusta varten on laadittu lukuisia lakiesityksiä, joista pelastustoimea koskevat mm. pelastustoimen järjestämislaki, maakuntalaki, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaannpanolaki ja maakuntien rahoituslaki.

Sote-uudistus ja sote-palveluiden siirtäminen ns. leveämmille hartioille on perusteltu ja tarpeellinen uudistus. Valitettavasti samassa yhteydessä päätettiin maakuntauudistuksesta. Jotta maakuntauudistus pystyttiin kansalaisille perustelemaan, tarvittiin maakunnille sote-tehtävien lisäksi muitakin velvoitteita. Nyt voidaan sanoa, että valitettavasti pelastustoimi joutui uudistuksessa sijaiskärsijäksi.

Pelastustoimea lähdettiin uudistamaan kunnianhimoisesti ja tavoitteellisesti. Asetettiin useita työryhmiä, joiden tarkoitus oli luoda uusi ja parempi pelastustoimi. Annetussa pelastustoimen järjestämislaissa sisäministeriön roolia pelastustoimen johtajana esitettiin vahvistettavaksi, pelastustoimen alueiden määräksi esitettiin viittä aluetta, valtakunnallisia käytäntöjä pyrittiin yhtenäistämään, kustannustehokkuutta aidosti etsittiin jne. Mikäli pelastustoimen järjestämislain ensimmäinen versio olisi toteutunut, pelastustoimi olisi jopa todellisesti kehittynyt, yhtenäistynyt ja tehostunut. Myös kustannusten nousua olisi voitu aidosti hidastaa.

Valitettavasti järjestämislain ensimmäinen versio ei kuitenkaan toteutunut. Nyt ollaan tilanteessa, jossa pelastustoimea uudistetaan uudistamisen pakosta ja sote- sekä maakuntauudistuksen ehdoilla. Varsinaiset uudistukset pelastustoimen sisällä ovat minimaalisia. Nykyään kunnat vastaavat pelastustoimesta alueellisesti. Nykyiset pelastustoimen alueet ovat käytännössä Uuttamaata ja Pohjois-Pohjanmaata lukuun ottamatta samoja kuin tulevat maakunnat. Useimmissa tapauksissa pelastustoimen ainoa todellinen muutos on se, että palkanmaksajan nimi vaihtuu. Tätä varten luodaan raskas hallinnollinen organisaatio eli maakunta omine vaaleineen, valtuustoineen, hallintoineen, liikelaitoksineen jne. Sote-uudistus on tarpeellinen, maakuntauudistus sen sijaan ei. Sote ei tarvitse maakuntaa, sillä sote-uudistus voidaan toteuttaa maakuntauudistuksesta huolimatta. Myöskään pelastustoimi ei tarvitse maakuntaa nyt suunnitellussa muodossaan. Nykyinen alueellinen järjestelmä toimii siedettävästi, ja tällöin ei ole järkeä lähteä riskeeraamaan nykytilaa epävarmalla ja osin erittäin huonosti suunnitellulla ja ennen kaikkea poliittisella maakuntarakenteella.

2. PELASTUSLAKI

2.1 Yleistä

Luonnos pelastuslain muuttamisesta sisältää pääasiassa teknisiä muutoksia. Erikseen esityksen tavoitteena on myös tehdä öljy- ja aluskemikaalitorjuntaa koskevat tarpeelliset muutokset pelastuslakiin (ja eräisiin muihin lakeihin) sekä selkeyttää valtion ja maakuntien työnjakoa pelastustoimeen kuuluvan avun antamisessa ulkomaille ja kansainvälisen avun vastaanottamisessa, paloilmoittimien aiheuttamien erheellisten ilmoitusten maksullisuutta sekä pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusvaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä sekä tarkentaa väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa.

Kuten koko pelastustoimen uudistus, myös itse pelastuslain uudistukset ja muutokset ovat vähäisiä. Pelastuslain varsinainen uudistustyö konkreettisine muutoksineen (esimerkiksi pelastustoimen johtamissuhteet) toteutettaneen toivottavasti vielä jatkossa ja mahdollisimman pikaisesti.

2.2 Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Palomiesliitto kannattaa esitysluonnoksen mukaista laajaa siirto-vaihtoehtoa sellaisena kuin se on esitysluonnokseen kirjattu. Palomiesliitto kuitenkin alleviivaa, että milloin pelastustoimi ottaa tai sille osoitetaan uusia tehtäviä tai velvoitteita, pelastustoimelle on kaikissa tapauksissa varmistettava riittävät (taloudelliset) resurssit tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseksi.

2.3 Kansainvälinen pelastustoiminta

Palomiesliitto kannattaa esitysluonnosta otsikkoon liittyvien muutosesitysten osalta. Palomiesliitto pitää erityisesti hyvänä perusteluissa esitettyä kannanottoa:

”Ulkomaille annettavaa apua varten valtion toimesta ja kustannuksella luodut ja hankitut erityisvalmiudet, kalusto ja varusteet ovat maakuntien käytettävissä myös kotimaisissa onnettomuustilanteiden vaatimassa pelastustoiminnassa.”

2.4 Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Esitysluonnoksessa pelastuslaissa säädetty pelastustoimen sivutoimiselta henkilöstöltä ja sopimushenkilöstöltä edellytetty riittävä koulutus ehdotetaan täsmennettäväksi tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta.

Palomiesliitto pitää esitystä kannatettavana ja perusteltuna.

2.5 Muut pelastuslain kohdat

Palomiesliitolla ei ole lausuttavaa muihin pelastuslain muutosesityskokonaisuuksiin eli väestönsuojarakentamiseen sekä paloilmoittimien erheellisten ilmoitusten maksullisuuteen.

Yksittäisten pykälien osalta Palomiesliitto pitää hyvänä määritelmien tuomista lakiin (2 a §). Lainkohta selventää alan käsitteistöä kiitettävästi.

Muilta kuin edellä käsitellyiltä osin esityksen muutokset ovat pitkälti teknisiä eikä niiden suhteen ole lausuttavaa.

Sen sijaan Palomiesliitto katsoo, että Helsingin Pelastuskoulun jatko tulee tavalla tai toisella varmistaa. Tältä osin Palomiesliitto esittää huolensa esityksestä, jonka mukaan nykyisen pelastuslain 55 § (Valtion vastuu koulutuksesta) poistetaan.

Palomiesliitto toteaa vielä, että nyt toteutettava pelastuslain uudistus on vaillinainen. Uudistus-työtä tulee mahdollisimman pikaisesti jatkaa, jotta myös yksittäisten pykäliden muutostarpeet tulevat arvioitaviksi.

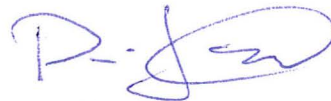
3. MUUT LAKIESITYKSET

Muiden lausuntopyynnössä mukana olevien lakiesitysten osalta Palomiesliitolla ei ole lausuttavaa.

Vantaalla 13.12.2017

Kim Nikula
SPALin johtaja

Pasi Jaakkola
SPALin edunvalvontajohtaja